

Kultur- og utdanningsutvalget

Notat til bystyrets organer

Vår ref. (saksnr.):
24/6204 - 3

Notat nr.:
87/25

Dato:
23.01.2025

Orientering om kartlegging av behov for gravferd i helgene

Jeg viser til mitt svar til spørsmål 499/2024 av 17.10.2024 om gravlegging i helgene. Jeg oversender her rapport fra Gravplassetatens kartlegging av behov, som er utarbeidet på bakgrunn av byrådsplattformens mål om å legge til rette for et utvidet gravferdstilbud.

Vurderingene i rapporten tas med inn i budsjettprosessen.

Anita Leirvik North
byråd

Kopi:
Geir Lippestad (PS)

Vedlegg:
1. Kartlegging gravferd i helgene.pdf

Gravferd i helgene

Kartlegging, oktober 2024

Innhold

1	Sammendrag og hovedfunn	3
2	Bakgrunn	4
2.1	Arbeidsmetode og involvering av aktører	4
2.2	Anbefalinger fra «Tro det eller ei» (2020).....	5
2.3	Forutsetninger	6
3	Om dagens gravferdstjeneste	7
3.1	Frister for gravlegging og tilbudte tidspunkt i dag.....	9
3.2	Oppgaver i forbindelse med de vanligste gravferdstypene	13
4	Behovskartlegging.....	15
4.1	Faktiske og mulige tidsforløp for retningsbestemte (muslimsk) gravferd	17
4.2	Gravferdstjenester i Sverige og Danmark.....	18
4.3	Erfaringer fra gravplassmyndigheten i Bergen kommune	19
5	Forutsetninger og konsekvenser	19
5.1	Ikke-økonomiske konsekvenser av utvidet gravferdstilbud	19
5.2	Økonomiske konsekvenser av utvidet gravferdstilbud.....	20
5.2.1	Økte kostnader	21
5.2.2	Ekstra kostnader for begravellesbyråer som vil bli belastet etterlatte.....	22
5.3	Dagens kapasitet hos Gravplassetaten.....	23
6	Mulige alternativer og anbefaling.....	24

Kartlegging: gravferd i helgene

1 Sammendrag og hovedfunn

Hammersborgerklæringen 2023-2027 har tatt gravlegging i helgene som et eget punkt inn under Tros- og livssynsamfunn: *byrådet vil legge til rette for at begravelser også kan skje i helgene*. Det er ingen presisering av om helg betyr både fredag, lørdag og søndag, men gjennom møter og diskusjoner med byrådsavdelingen har vi valgt å se på fredag/lørdag.

Denne rapporten beskriver kartlagte behov, innspill fra sentrale aktører som involveres i en gravferd, faktisk tidsforløp for gravferder i dag, økonomiske konsekvenser, samt hindringer og forutsetninger.

En beslutning om et utvidet gravferdstilbud vil til syvende og sist gjøres på grunnlag av politiske prioriteringer samt kost/nytte vurderinger. Rapporten skisserer i grove trekk kost/nyttevurderingene.

Selv om alle grupperinger rapporterer at de er fornøyde med dagens tilbud fra Gravplassetaten («Tro det eller ei», 2020), svarer flere av livssynssamfunnenes representanter nå at det finnes et ønske/behov for gravferd i helgene for å sikre en raskest mulig gravferd. Dette modereres imidlertid noe i forhold til andre hensyn, som blant annet ønske om tilstrekkelig tid til at tilreisende gjester og etterlatte fra andre land kan delta i begravelsen, reservasjon mot ekstra kostnader m.m. Den norske kirke opplever ikke behov eller etterspørsel etter gravferd i helgene, det gjør heller ikke Virke gravferd. Islamsk råd Norge og Muslimsk Dialognettverk opplever et behov for gravferd i helgene. De to muslimske begravellesbyråene mener begge det kan være en fordel å utvide antallet gravleggingstidspunkt på ettermiddagene – spesielt knyttet til fredag i forbindelse med fredagsbønnen.

Likebehandlingsprinsippet understrekes som viktig av alle grupperinger. Dette vil kunne reise utfordringer da eksempelvis Den Norske Kirke ikke vil tilby gravferd i helgene i overskuelig fremtid, blant annet på grunn av andre kirkelige aktiviteter i helgene samt presters og organisters arbeidstidsbestemmelser. Et tilbud vil dermed i praksis kunne gjelde bare utvalgte religiøse og kulturelle grupperinger.

Rapporten synliggjør økonomiske forutsetninger og konsekvenser av et tilbud om gravferd i helgene, og peker på mulige økonomiske konsekvenser for etterlatte. Rapporten angir også faktiske tidsforløp mellom dødsfall og gravferd i dag, avhengig av når i uken dødsfall inntreffer, og ser på hvordan tilbud om gravferd i helgene sannsynligvis vil påvirke tidsforløpet.

2 Bakgrunn

Flere av Oslos innbyggere tilhører religioner og kulturer som tradisjonelt krever gravlegging av de døde raskest mulig.

Gravplassetaten er gjennom tildelingsbrev i 2024 bedt om å gjøre en kartlegging av gravferd i helgene.

Fra Gravplassetatens tildelingsbrev:

Det er behov for å gjøre en faglig vurdering av muligheter for, og konsekvenser av at kommunen legger til rette for begravelser i helgene. Etaten må i første omgang vurdere behov og etterspørsel for tjenestene i helgene, og deretter legge fram alternative løsninger med mulige konsekvenser og økonomiske vurderinger. Etaten bes anbefale forslag til pilot/prøvedrift basert på dette. Gravplassetaten tar initiativ til et oppstartsmøte med byrådsavdelingen der rammer og avklaringer for oppdraget diskuteres.

Gravplassetaten har hatt møter med byrådsavdelingen for å gjøre avklaringer i oppdraget underveis.

2.1 Arbeidsmetode og involvering av aktører

Gravplassetaten har involvert ulike interessenter for å diskutere både muligheter og utfordringer knyttet til en mulig utvidelse av gravferdstilbudet. Dette inkluderer jevnlig møter med relevante aktører for å sikre en bred og helhetlig forståelse av behov og hensyn i prosessen.

Internt har Gravplassetaten etablert en arbeidsgruppe som har jobbet med kartlegging av de ulike aspektene ved en slik utvidelse.

I tillegg har Gravplassetaten hatt faste møter med Gravplassrådet hvor temaet er diskutert flere ganger. Møtene har fungert som en viktig arena for å sikre at alle perspektiver blir vurdert, og at prosessen er forankret i et bredt spekter av synspunkter.

Gravplassrådet består av følgende medlemmer:

- Den norske kirke
- Den katolske kirke
- Muslimske Dialognettverk
- Islamsk råd
- Human-Etisk forbund
- Buddhistforbundet
- Norges Hindu Kultur Senter

- STL Oslo (Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn) (to representanter. Daglig leder STL Oslo og representant fra Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji, som tilhører religionen sikhisme)

Medlemmene kan stille med inntil to representanter, og må melde fra når de endrer representant. Kirkevergen i Oslo har møterett.

Direktøren i Gravplassetaten leder rådsmøtene, og Gravplassetaten har sekretariatsfunksjon.

1. Gravplassrådet er et rådgivende organ for Gravplassetaten, Oslo kommune. Det innebærer å gi råd i viktige spørsmål knyttet til gravplass generelt og forhold som tros- og livssynssamfunnene i Oslo anses som sentrale og viktige.
2. Gravplassrådet kan gi råd i konkrete spørsmål knyttet til tilrettelegging for de enkelte tros- og livssynssamfunnenes behov, tradisjoner og skikker relatert til gravplass og kremasjon.
3. Gravplassrådet kan gi råd og synspunkter knyttet til nye tilbud på gravplassene.

Det er kun de største tros- og livssynssamfunnene har plass i Gravplassrådet. Det er derfor flere tros- og livssynssamfunn i Norge som ikke er representert i denne gruppen som kan ha behov Gravplassetaten ikke kjenner.

Gravplassetaten gjennomfører også faste samarbeidsmøter med Virke gravferd hvor kartleggingen har blitt diskutert. Virke gravferd er bransjeorganisasjonen for begravelserbyråer i Norge, og medlemmene håndterer ca. 90 prosent av de årlige dødsfallene i Norge.

I regi av kartleggingen er det gjennomført egne arbeidsmøter med Virke gravferd, Kirkelig fellesråd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Det er også gjennomført møter med Oslos to muslimske begravelserbyråer (Al-Khidmat og Muslimske begravelserbyrå).

Gravplassetaten har i tillegg gjennomført et erfaringsdelingsmøte med Bergen kommune som tilbyr urnenedsettelse i helgene. I samme kapittel er det også innhentet informasjon om praksisen i Sverige og Danmark.

Minst én gang i året, inviterer Gravplassetaten de tros- og livssynssamfunn som er virksomme i kommunen, til et møte for å drøfte hvordan tros- og livssynssamfunnenes behov ved gravferd kan ivaretas (årlig lovpålagt møte for den som har forvaltningsansvaret for gravlegging i kommunen i tråd med Gravplassloven § 23 tredje ledd). Det er naturlig at Gravplassetaten i neste møte orienterer om kartleggingen.

2.2 Anbefalinger fra «Tro det eller ei» (2020)

Tros- og livssynsutvalget publiserte i 2020 rapporten «Tro det eller ei», som omhandlet fremtidens tros- og livssynspolitik. Blant temaene som ble diskutert, var gravferder i helgene. Følgende ble påpekt:

Innspill fra tros- og livssynssamfunn

- Tros- og livssynssamfunnene i all hovedsak fornøyd med tjenestene Gravferdsetaten leverer, og det virker ikke å være behov for store endringer i etatens tilrettelegging. Ett unntak er bedre tilrettelegging for muslimsk gravferd med rask gravlegging i kistegraver med tilpasset retning mot Kibla/Mekka. Oslo kommune har i dag mange slike graver å tilby, men det er for få på en del av gravplassene. Flere moskeer trekker frem denne utfordringen og ytrer både behov for flere slike graver, og at de er bedre fordelt på gravplassene.
- Ønsker om gravlegging i helgene blir også trukket fram. Dette er særlig knyttet til tradisjonen med å gravlegge kort tid etter dødsfall. Samtidig vises det til at de fleste er godt fornøyd med tilbudet i Oslo i dag. Det blir verdsatt at Gravferdsetaten viser stor forståelse og fleksibilitet for å få gjennomført kistegravlegging raskt når det er ønskelig.
- Etaten har diskutert behov for gravferdstilbud i helgene med mange av Oslos begravelsesbyråer. Disse mener at etterspørselen per i dag ikke vil være stor. Selv de to begravelsesbyråene som er spesielt innrettet mot muslimsk gravferd, opplever at dagens tilbud er tilstrekkelig for å dekke behovet

Utvalgets anbefalinger:

- Utvalget anbefaler at tilbud om gravlegging utenfor ordinær arbeidstid må gjelde alle innbyggere uavhengig av tros- eller livssynsmessig tilhørighet
- Utvalget anbefaler at et utvidet gravferdstilbud utredes videre, herunder potensiell etterspørsel, type tilbud, omfang og økonomi.
- Konsekvenser for andre aktører enn Gravferdsetaten må også utredes, for eksempel begravelsesbyråer og seremoniledere, og mulige kollisjoner med andre aktiviteter i tros- og livssynssamfunn, eller på gravplassene, i samme tidsrom.

2.3 Forutsetninger

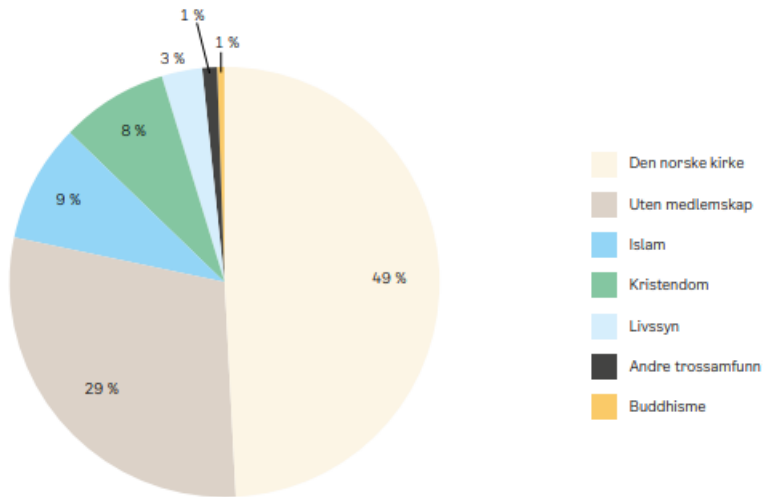
Utgangspunktet for kartleggingen er at et eventuelt tilbud om gravlegging i helgene må gjelde alle, uavhengig av tros- eller livssynssamfunn og uavhengig av om tros- eller livssynssamfunnet har et religiøst behov for rask gravferd eller ikke. Dette støttes av Gravplassrådet hvor representantene har vært tydelige på at å gjøre forskjell på ulike tros- eller livssynssamfunn vil være svært uheldig.

Fordeling av medlemmer i tros- og livssynssamfunn i Oslo

Det lages ikke lenger statistikk for antall medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke for hver kommune (fordi tilskuddet til tros- og livssynssamfunn er statliggjort, mens de tidligere fikk tilskuddet fra stat og kommunen).

Diagrammet under er derfor hentet fra rapporten «Tro det eller ei (2020)». SSB har oppdaterte tall for andel Oslo-innbyggere som er «medlem og tilhørende» i Den norske kirke. Det er nå 41,8%,

og det er altså en endring siden «Tro det eller ei» (12025: Utvalgte nøkkeltall kirke, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken (ssb.no)).

Figur 1: Fordeling av medlemmer i tros- og livssynssamfunn, Oslo.

Kilde: «Tro det eller ei, Tros- og livssynsutvalget 2020».

3 Om dagens gravferdstjeneste

Gravplassetatens hovedoppdrag er å sikre at Oslos innbyggere begravnes med verdighet og respekt, ut fra deres tros- eller livssyn.

Dagens gravferdstjeneste innebærer et tett samspill mellom Gravplassetaten, begravelsesbyråer, Den norske kirke (Kirkelig fellesråd) og de ulike tros- og livssynssamfunnene:

- Gravplassetaten: Drifter og forvalter av gravplassene og krematorium, gravplassmyndighet
- Kirkelig fellesråd: Eier av gravplassene
- Begravelsesbyråene: Planlegging og gjennomføring av gravferden, inkludert praktiske oppgaver som transport, koordinering av seremonien, og håndtering av nødvendige papirer. Gir støtte til etterlatte i sorgprosessen.

Det er mange ulike trossamfunn i Norge og derfor varierer også folks ønsker til gravferd. De fleste velger en seremoni, men noen velger gravferd uten seremoni eller har en enkel markering ved kisten, urnenedsettelsen eller ved en askespredning.

Som oftest starter en seremoni enten ved et kapell, en kirke, et lokalt sted eller et annet eksternt lokale. Deretter kjøres kisten til enten et krematorium eller en gravplass – avhengig av tros- eller livssyn. I enkelte tilfeller kjøres kisten rett fra seremoni til kremasjon.

De fleste etterlatte benytter et begravelsesbyrå som tilrettelegger det praktiske rundt en gravferd. Dersom etterlatte ønsker en kistebegravelse med seremoni, gjøres utleie av seremonirom i Oslo av tre aktører: Gravplassetaten, Kirketorget og de lokale menighetene. Gravplassetaten forholder seg i all hovedsak til begravelsesbyråene, og ikke direkte til etterlatte. Eksempelvis er det begravelsesbyråene som reserverer tidspunktene for gravlegging etter forespørsel fra etterlatte. Dersom det for eksempel skal være en seremoni i et av Oslo kapeller med en påfølgende begravelse, må begravelsesbyrået reservere både det aktuelle seremonirommet hos én instans (enten hos Gravplassetaten, Kirketorget eller de lokale menighetene) og kontakte Gravplassetaten for å reserve gravlegging samme dag.

Ansvar/opp gavene til et begravelsesbyrå i forbindelse med en gravferd er i hovedsak:

- Ha løpende dialog med de etterlatte
- Bistå med valg mellom kremasjon eller begravelse
- Planlegge livssyn og type seremoni
- Velge seremonistad og gravlund
- Koordinere tidspunkt for seremoni og kistenedsettelse gjennom kontakt med ulike aktører – derav blant annet Gravplassetaten

Dersom seremonien skal skje i et lokale som leies ut/driftes av Gravplassetaten, er det Gravplassetaten sørger for å låse opp sine lokaler før seremonien, mens begravelsesbyråene låser opp lokaler som ikke administreres av Gravplassetaten.

I hovedsak utfører Gravplassetaten de praktiske opp gavene knyttet til gravferden.

Nøkkeltall 2023

- Totalt antall nedsatte kister: 734
 - o Antall retningsbestemte (muslimsk): 153
 - o Antall gravferder på den jødiske gravlund: 6
- Totalt antall nedsatte urner: 2 994
- Antall kremasjoner utført på Alfaset: 4 214
- Antall nedsatte kister/urner i barneminnelundene: 66
- Antall nedsatte urner i minnelundene: 532

3.1 Frister for gravlegging og tilbudte tidspunkt i dag

Gravplasslovens § 12, frist for gravlegging) sier at dersom avdøde ikke er blitt kremert, skal gravlegging skje senest 10 virkedager etter dødsfallet. Dersom avdøde er blitt kremert, skal gravlegging skje senest 6 måneder etter dødsfallet. Kisten skal leveres til kremasjon senest 10 virkedager etter dødsfallet, jf. gravplassloven § 10 første ledd.

De fleste kistebegravelser i Oslo skjer innenfor dette tidsrommet med mindre etterlatte har søkt om utsettelse eller dersom det for eksempel har skjedd en obduksjon eller et dødsfall i utlandet. Ved søknader om utsettelse, er det Gravplassetaten som avgjør om en gravferd kan utsettes.

Enkelte tros- eller livssynssamfunn har et religiøst begrunnet ønske om raskest mulig gravlegging eller kremasjon eller en rituelt fastsatt tid for når gravferden bør finne sted. Dette gjelder blant andre muslimer, jøder, mandeere, og i varierende grad ortodokse kristne, hinduer og buddhister. Sikker følger indisk skikk og kremerer sine døde, mens kremasjon er ikke tillatt innenfor islam eller jødedom.

I forbindelse med kartleggingen ble Det Mosaiske Trossamfunn kontaktet med en forespørsel om et møte for å få innsikt i deres behov. Ved fristen for rapportlevering hadde Gravplassetaten imidlertid ikke lyktes i å komme i kontakt med lederen for begravelserbyrået til Det Mosaiske Trossamfunn.

Begrepet «retningsbestemt grav» benyttes om en kistegrav som er tilrettelagt for muslimske gravlegginger. Det er to gravplasser som per i dag har retningsbestemt gravfelt: Alfaset og Klemetsrud. Gamlebyen og Høybråten har retningsbestemte gravfelt, men disse gravlundene er nå fulle. Det er altså ikke plass til nye graver, men graver kan gjenbrukes.

Forhold som påvirker tiden det tar fra dødsfall til en gravferd skjer:

- Obduksjoner
- Dødsfall som skjer i utlandet
- Dersom dødsfallet skjer om vinteren, vil for eksempel også tining av festede graver være noe som påvirker tiden
- Nødvendige dokumentasjon/dødsmeldinger/begjæringer/tillatelser kan være en utfordring å få på plass innen 24 timer
- Noen av tidspunktene gravlegging kan bli trukket tilbake på grunn av hendelser i regi av Den norske kirke (for eksempel bispevisitas)

Tilbudte tidspunkter for gravlegging i dag

De ulike gravlundene har ulike tidspunkt for gravferd.

Gravplassetaten disponerer faste tider for kirkebegivelser fra kirker og kapell som vises i tabell 1. I tabell 2 vises de faste tidspunktene for retningsbestemt gravferd.

Av tabellene ser vi følgende:

- Onsdager og fredager har de samme tidspunktene for gravferd for retningsbestemt og for andre kistebevelser ved Alfaset og Klemetsrud. Det betyr at hvis en ikke-retningsbestemt nedsettelse er booket på en tid hvor det også er tid for retningsbestemt, så er det den første som booker, som får tiden (merk: Gravplassetaten disponerer ikke seremonitidene på Klemetsrud).

Tabell 1 Faste tidspunkt som GPE disponerer for begravelse (kiste) fra kirker og kapell

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Alfaset kapell		10:00, 12:00	10:00, 12:00	10:00, 12:00	-
Grefsen kapell		10:00, 12:00	10:00, 12:00		10:00, 12:00
Grefsen kirke		10:00, 12:00	10:00, 12:00	-	10:00, 12:00
Grorud kirke			10:00, 12:00		10:00, 12:00
Høybråten kirke			10:00, 12:00		10:00, 12:00
Nordre gravlund kapell		12:00		10:00, 12:00	
Nordstrand kirke		10:00, 12:00		10:00, 12:00	
Ullern kirke		10:00, 12:00		10:00, 12:00	
Vestre aker kirke				10:00, 12:00	
Vestre gravlund, gravlundskapellet		12:00			12:00
Vestre gravlund, nye kapell		09:30			09:30
Voksen kapell			10:00, 12:00		
Voksen kirke			10:00, 12:00		
Østre Aker kirke			12:00		10:00, 12:00
Østre gravlund, lille kapell	12:00	10:00, 12:00	10:00, 12:00	10:00, 12:00	10:00, 12:00
Østre gravlund, store kapell		11:30		11:30	

Kilde: Gravplassetaten.

Tabell 2: Nedsettelse av kiste i retningsbestemt grav

	Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Alfaset	13:30	10:00, 12:00, 13:30	10:00, 12:00, 13:30	10:00, 12:00, 13:30	12:00
Klemetsrud	13:30	13:30	10:00, 12:00, 13:30	13:30	10:00, 12:00

Kilde: Gravplassetaten.

For de retningsbestemte gravferdene, er det som oftest ledige tider hver uke, men fredag er en mye booket dag på grunn av fredagsbønnen. Tidligere hadde Gravplassetaten et utvidet tilbud på fredager etter ønske fra det muslimske trossamfunnet for å få mulighet for gravlegging etter fredagsbønnen. Siden tidspunktet for fredagsbønnen varierer gjennom året (vinter/vår), ble dette utfordrende for Gravplassetaten å gjennomføre i praksis.

Gravingen av en grav gjøres vanligvis dagen i forveien. Gravplassforskriften § 12 annet ledd, regulerer også dette, og sier følgende: *Grav skal åpnes så nær gravlegging som mulig og lukkes umiddelbart etter gravlegging. Dersom kistegrav blir stående åpen før gravlegging, skal åpningen sikres forsvarlig* (Forskrift til lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassforskriften) - Kapittel II. Graver - Lovdata)

Av hensyn til sikkerhet med tanke på at en grav nettopp ikke skal stå åpen for lenge, skjer for eksempel kistebegravelser kun ett tidspunkt på mandager for at ansatte skal rekke gravingen til denne seremonien når arbeidstid starter mandag morgen. Det er fordi en grav ikke skal stå åpen fra fredag til mandag.

For gravlegging vår/sommer/høst, må bestillingen skje før klokken 12 dagen før gravlegging ønskes. Det betyr at dersom en person ønskes gravlagt mandag, må bestillingen skje før klokken 12:00 på fredagen uken før. For gravlegging en mandag i vinterhalvåret må bestillingen komme tre dager før på grunn av tining av graver. For de retningsbestemte gravlundene, er det til enhver tid én forhåndstint grav, men dette gjelder ikke graver som allerede er festet. Festede retningsbestemte graver per 25.september 2024 er 886 på Alfaset og 188 på Klemetsrud.

I hinduistiske seremonier brukes mye røkelse, og det er behov for god lufting etterpå. To dager i uken er seremonirom derfor satt av til dette:

- Alfaset kapell – mandager
- Østre gravlund – onsdager

3.2 Oppgaver i forbindelse med de vanligste gravferdstypene

Nedenfor gis en oversikt over oppgavene Gravplassetaten vanligvis utfører i forbindelse med de mest vanlige gravferdstypene. Estimater utgjør grunnlaget for beregningene som er gjort i kapittel 5: Økonomiske konsekvenser av utvidet gravferdstilbud.

Kistebegravelse med seremoni:

En dag i forkant:

- Utgraving av selve graven (med gravemaskin), tar vanligvis noen timer.
- Andre oppgaver denne dagen vil for eksempel være å fjerne monumenter og liknende.

Arbeid på selve gravleggingsdagen:

- Utsetting av senkeapparat
- I noen tilfeller må graven tømmes for vann. Graven kan og ha rast delvis sammen slik at det er behov for gravemaskin igjen.
- Andre oppgaver er å gjøre det pent rundt graven, måke snø og strø ved behov.
- Igjenfylling av graven etter at de etterlatte har forlatt graven. Tiden som brukes vil variere etter jord- eller terrengforhold. Det tar normalt én time ved normale omstendigheter. Jordforhold, terreng, plassering av graven (for eksempel forsiktighet ved å kjøre maskiner i feltene), over eller undergrav, mer masser i undergrav som gjør at man må kjøre flere turer, glatt/våte, klissete leirmasser, uhell osv. vil påvirke tiden ansatte brukes. Ikke alle gravplasser har en gravmaskin, må av og til bestilles. Enkelte ganger er det flere som må involveres.
- Være til stede til de etterlatte har forlatt graven på grunn av sikkerhet. Dette er et krav i gravplassforskriften § 12 (en representant for gravplassmyndigheten skal være til stede under gravlegging).

Ansatte fra Gravplassetaten vil som oftest være på plass én time før seremonistart. Om vinteren tar det mer tid fordi det er behov for strøing, ting av utstyr, måking etc. Vanligvis vil det være tre ansatte på plass i beredskap rundt 2,5 time etter seremonistart. En seremoni varer gjerne i 45 minutter, i noen tilfeller lenger.

Retningsbestemt (muslimsk) gravferd:

Etterlatte ankommer som regel gravplassen fra et eksternt lokale. Ansatte i Gravplassetaten utfører vanligvis de samme oppgavene som ved en ikke-retningsbestemt både dagen før og på selve begravelsesdagen. I motsetning til en kistebegravelse med seremoni, blir jorden ved denne typen begravelse fylt igjen mens de etterlatte fortsatt er til stede ved graven.

En dag i forkant:

- Utgraving av selve graven (med gravemaskin), tar vanligvis noen timer.

- Andre oppgaver denne dagen vil for eksempel være å fjerne monumenter og liknende.

Arbeid på selve gravleggingsdagen:

- Utsetting av senkeapparat
- I noen tilfeller må graven tømmes for vann. Graven kan og ha rast delvis sammen slik at det er behov for gravemaskin igjen.
- Andre oppgaver er å gjøre det pent rundt graven, måke snø og strø ved behov.
- Igjenfylling av graven. Tiden som brukes på dette vil variere på jord- eller terrengutfordring. Etterlatte ved en retningsbestemt gravferd fyller ofte igjen en del av jorden, og ansatte fra Gravplassetaten fyller igjen resten. Etter at graven er fylt igjen, er det ikke lengre behov for at ansatte fra Gravplassetaten lengre er til stede.

Tiden ansatte fra Gravplassetaten bruker på en retningsbestemt gravferd vil omtrent være det samme som en kistebegravelse med seremoni. Om vinteren tar det mer tid fordi det er behov for strøing, ting av utstyr, måking etc.

4 Behovskartlegging

Gravplassetaten gjorde i september 2024 en behovskartlegging blant tros- og livssynsgruppene som er representert i Gravplassrådet:

- Kartleggingen ble gjort gjennom intervjuer med representantene for hver gruppe
- Representantene ble stilt spørsmål knyttet til vurdering av deres egen tros- og livssynsgruppe behov for gravferd i helgene
- Spørsmålene som det ble diskutert rundt, var følgende:
 - Er det behov for gravferd i helgene for din gruppe?
 - Hva er behovet grunnet i?
 - Hvor stort er behovet?
 - Hva slags konsekvenser vil det ha?
 - Hva krever det av tilrettelegging i din gruppe?

Potensielle svakheter ved kartleggingen:

- Kun de største tros- eller livssynsgruppene er representert i Gravplassrådet. Det kan være andre behov enn behovene som kommer frem hos de største gruppene
- Det er rimelig å anta at få vil takke nei til et tilbud om noe (når representantene er spurt om behov)
- Den katolske kirke benytter ikke plassen sin i Gravplassrådet og derfor har ikke Gravplassetaten fått innspill herfra
- Gravplassetaten har ikke lyktes med å få innspill fra Norges Hindu Kultur senter.

Oppsummering av behov:

Muslimsk Dialognettverk mener det er et behov for gravferd i helgene i det muslimske miljøet, og behovet er knyttet til religion. Det nevnes at det kan være ventetid på gravlegging, spesielt dersom en person dør på en torsdag. Gravleggingstidspunktene på mandager er av og til reservert fra før og derfor må noen gravferder vente til tirsdag. Det nevnes at i henhold til islamsk lov, vil det muslimske miljøet gjerne ha gravferd raskest mulig, og at 3-4 dager blir lang ventetid. Dette er også fordi sorgprosessen oppleves som en stor påkjenning for de store familiene. Etter dødsfallet kommer folk gjerne på besøk hjem til familien på kveldstid – både kvinner og menn. Det er ikke alltid plass til dem der familien bor. For de små familiene er det annerledes. For familier med stram økonomi, vil det være vanskelig å betale ekstra for å få en gravferd i helgen.

Islamsk Råd Norge mener det er behov for gravferd i helgene. Islamsk lov krever at avdøde gravlegges så raskt som mulig, og gravlegging i helgene gjør det mulig å overholde denne plikten, også ved dødsfall på fredager eller lørdager. Det nevnes at ventetiden er en psykisk belastning for etterlatte særlig for store familier som mottar mange besøkende for kondolanse og deling av sorgen. Rask gravlegging bidrar til at etterlatte lettere kan finne ro etter seremonien. Muslimer har spesifikke ritualer knyttet til gravlegging, som bønner og vaskeseremonier, som krever tid og

deltakelse fra familien og det muslimske samfunnet. Helgegravlegging gir den nødvendige roen og tiden til å gjennomføre disse ritualene. Islamsk Råd peker på at med et voksende muslimsk samfunn i Norge øker også behovet for gravlegging på alle ukedager, inkludert helger. Det presiseres at tilbudet bør være tilgjengelig for alle trossamfunn, ikke bare muslimer. Islamsk Råd mener kommunale kostnader som oppstår i forbindelse med gravlegging i helgene bør dekkes av kommunen for at etterlatte ikke skal påføres ekstra økonomisk byrde.

Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji (sikhenes trossamfunn i Oslo) mener det er et behov for gravferd i helgene – dels av religiøse grunner, men også praktiske årsaker. Sikh-samfunnet ønsker rask gravferd, men det er forståelse for at samme dags gravlegging som i India ikke er mulig i Norge. Rask kremasjon er viktig av religiøse årsaker. Lørdagsbegravelser er foretrukket for å samle familien lettere uten å måtte ta fri fra jobb, spesielt fordi mange familiemedlemmer må reise til Norge fra utlandet. Det nevnes at i Norge kan en gravlegging i miljøet ta 7-12 dager, og at dette gir tid til å koordinere familiens tilstedeværelse. Det nevnes også at gravferd i helgene ikke bør innebære en ekstra kostnad for etterlatte.

Human-Etisk forbund (HEF) sier det er et behov for gravferd i helgene, men at de ikke har fått konkrete forespørsler (muligens fordi etterlatte ikke har tenkt på muligheten). Humanistiske gravferder holdes vanligvis på ukedager med frivillige seremoniledere, som ofte er pensjonister. HEF mener at helgegravferder vil øke tilgjengeligheten for etterlatte og gi større fleksibilitet, samtidig som HEF får mulighet til å rekruttere flere seremoniledere fra hele befolkningen. HEF mener også at gravferd i helgen vil øke kapasiteten i livssynsåpne seremonirom. Likebehandling er viktig, og HEF mener det ikke bør koste mer for gravferder i helgene enn på ukedager.

Den norske kirke har ikke opplevd etterspørsel etter gravferder i helgene, og oppfatter ønsket som noe som primært kommer fra andre trossamfunn og politisk hold. Den norske kirke har foreløpig ingen planer om å tilby lørdagsgravferder, da det ikke er et stort ønske for dette blant prester og organister. Kirken er likevel bevisst på at behovene til medlemmene kan endre seg. Det påpekes at dersom gravferd på lørdager etableres i et visst omfang, vil dette få nokså store konsekvenser. Særlig økonomisk, men mange prester og organister vil trolig mene at dette er en ikke ønskelig endring i arbeidstidsstrukturen. En svekket rekruttering til prestetjenesten nevnes også som en konsekvens.

Buddhistforbundet sier det ikke er noen religiøs grunn til kremasjon/begravelse innenfor et bestemt tidsrom, men at noen tradisjoner vil at man skal ha en seremoni ganske raskt før bevisstheten forsvinner. Det sies at på området er det et stort rom for tolkning. Buddhistforbundet mener det er et behov for gravferd i helgene, men primært for å kunne gjennomføre begravelser med flere etterlatte til stede. Store familier er geografisk spredd rundt, og gravferd i helgene kan gjøre at flere i familien har mulighet til å ta farvel.

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) mener behovet for mer fleksibilitet er mest presserende for dem som har et religiøst begrunnet ønske om raskest mulig gravlegging eller kremasjon, eller en rituell fastsatt tid for når gravferden bør finne sted. STL nevner at det i

en tradisjon hvor gravlegging bør skje samme eller neste dag fra døden inntraff, påfører det å måtte vente over en helg de etterlatte en betydelig belastning. For flere minoriteter, inkludert muslimer og hinduer, har det også en religiøs betydning å kunne delta på og samle mange til en gravferdsseremoni. Å legge en gravferd til tidspunkter utenom ordinær arbeidstid vil gi flere muligheten til å delta. STL sier dette igjen forsterker behovet for større livssynsåpne seremonirom, der det er mulig å bruke røkelse og levende lys.

4.1 Faktiske og mulige tidsforløp for retningsbestemte (muslimsk) gravferd

Gravplassetaten har hentet ut tall fra Ecclesia (fagsystemet som benyttes) over antall dager fra et dødsfall skjer til begravelsen finner sted for en retningsbestemt gravferd.

Tilfeller som strekker seg over 10 dager eller flere fjernet, da det er sannsynlig at disse tilfellene dreier seg om spesielle hendelser som har gjort at begravelsen har tatt lengre tid. Dette kan for eksempel være obduksjoner, barnedødsfall, kommunale gravferd eller at dødsfallet har skjedd i utlandet og at den avdøde har blitt transportert tilbake til Norge for begravelse.

Retningsbestemte gravferder i 2023 (Alfaset, Klemetsrud, Gamlebyen, Høybråten): 153

Gjennomsnittstid fra dødsfall til gravferd i 2023: 3,7 dager.

Det kan ikke sies med sikkerhet hvordan mulighet til gravferd i helgen ville påvirke denne snitttiden. En indikasjon kan man likevel få ved å se på gjennomsnittstiden fra dødsfall til gravferd der dødsfall faller på de dagene hvor gravferd er tilgjengelig de påfølgende 48 timer (søndag til og med onsdag). Gjennomsnittstiden fra et dødsfall til gravferd i det valgte tidsspennet, er 3,4 dager. Fra dagens gjennomsnittstid er det altså en differanse på 0,3 dager. Dette kan indikere at tilgjengelighet for gravferd i helgene ikke vil gjøre store utslag i det større bildet. Det kan likevel selvsagt oppleves å ha stor betydning i enkelttilfeller.

Det har vært en antakelse om at gravferd etter dødsfall som skjer på torsdager tar lengre tid på grunn av fristene med tanke på graving (frist klokken 12 dagen før) og fordi Gravplassetaten ikke har et tilbud i helgene. Tallene fra 2023 viser at 11 gravferder i 2023 skjedde innen et døgn, og at over halvparten (55 %) av disse var dødsfall som inntraff på en torsdag. Gjennomsnittstiden for dødsfall som skjedde på en torsdag, er også lavere enn den totale gjennomsnittstiden for 2023, og ligger på 3,6 dager.

Når et dødsfall skjer på en fredag eller lørdag, ser vi at gjennomsnittstiden øker til 4,5 dager. Det er rimelig å anta at åpningstider på lørdager og søndager kan bidra til å forkorte denne tiden. Dersom målet er å tilby gravferd innen 24 timer, er det imidlertid sannsynlig at lørdagsåpent alene ikke vil være tilstrekkelig. Ved dødsfall på en lørdag eller søndag, vil

gravleggingen sannsynligvis måtte vente til mandag eller tirsdag, selv om eventuelt Gravplassetaten har åpningstid på lørdager.

Tabell 2 Nøkkeltall

Totalt antall retningsbestemte	153
Gjennomsnittstid fra dødsfall til gravferd	3,7
Antall som får gravleggingen i løpet av 24 timer	8 %
Antall som får gravlegging i løpet av 48 timer	35 %
Ved dødsfall som skjer søndag til onsdag	
Gjennomsnittstid fra dødsfall til gravferd	3,4
Gravlegging i løpet av 24 timer	5 %
Antall som får gravlegging i løpet av 48 timer	52 %
Ved dødsfall som skjer torsdag	
Gjennomsnittstid fra dødsfall til gravferd	3,6
Gravlegging i løpet av 24 timer	55 %
Ved dødsfall som skjer fredag eller lørdag	
Gjennomsnittstid	4,5

4.2 Gravferdstjenester i Sverige og Danmark

Gravplassetaten har fått informasjon fra Sverige og Danmark om tjenestene de tilbyr på området:

- Kyrkogårdsförvaltningen i Stockholm by har som policy å tilby en muslimsk gravferd innen tre dager fra dødsfallet skjer på enkelte av byens gravlunder (de etterlatte kan ikke velge kirkegård). Gravlegging tilbys i helgen mot betaling: En seremoni koster 3 000 SEK og en begravelse 5 000 SEK.

- Kirkegårder og krematorier, Københavns kommune har samme tidsfrist for muslimske begravelser som alle andre – to hverdager eller tre hverdager for lørdagsbegravelser. Begravelser på lørdag tilbys til samme pris og tidspunkt som på hverdager.

4.3 Erfaringer fra gravplassmyndigheten i Bergen kommune

Det er gjennomført et Teamsmøte med gravplassmyndigheten i Bergen hvor følgende fremkom:

- Bergen kommune gjennomfører rundt 2 000 begravelser i året
- Nedsettelse av urner er innført i helgene på grunn av sporadiske forespørsler
- Maks 1-2 urnenedsettelse i året på lørdager
- Det er et godt samarbeid med Bergen moske, men det har foreløpig ikke vært et forespørsler om gravlegging i helgene. Dersom det kommer en forespørsel sent fredag ettermiddag, får man som oftest til å snu seg raskt rundt og tilrettelegge for dette mandag formiddag
- Ingen etablert vaktordning for urnenedsettelse i helgene, dette organiseres når vi får en forespørsel
- Det er ingen organisert tjeneste, folk vil ikke ha det fordi det blir for dyrt. Kostnaden er på 7 700 og sendes til ansvarlig for urnenedsettelse
- Begravelsesbyråene har ingen rolle i urnenedsettelse.

5 Forutsetninger og konsekvenser

5.1 Ikke-økonomiske konsekvenser av utvidet gravferdstilbud

Et eventuelt utvidet gravferdstilbud har også konsekvenser utover det rent økonomiske.

Begravelse som en rite i folks liv

Virke gravferd nevner at det er viktig å beholde begravelse som en rite i folks livs, og at et helgetilbud kan føre til at samfunnet nedprioriterer gravferder, og velger lørdag fordi det ikke er tid i ukedagene. På lang sikt kan dette gjøre at gravferden mister betydning. Sverige nevnes som et eksempel hvor man har tillatt lang tid fra dødsfall til gravferd, og hvor gjennomsnittstiden for en begravelse er 28 dager, men også at antall etterlatte per begravelse i Sverige er betydelig lavere enn i Norge.

«Bekvemmelighetsforskyvninger» av tid for gravferd

Virke Gravferd påpeker at et eventuelt tilbud om gravferd i helgene trolig vil bli svært populært. Det kan være grunn til å tro at en overvekt av gravferder generelt vil kunne komme til å bli lagt til

helgene av bekvemmelighetshensyn. En reell utfordring kan da bli at tros- eller livssynsamfunn som har et religiøst behov for raskere gravferd, vil oppleve det motsatte.

Likebehandling

Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn påpeker at i tråd med likebehandlingsprinsippet og målet om likeverdige tjenester, bør ikke et eventuelt utvidet tilbud kun gjelde innbyggere som har et religiøst begrunnet ønske om rask gravlegging eller kremasjon. Rådet nevner også at selv om hensynet til religionsfrihet er et viktig argument for en mer fleksibel ordning, bør dette være et tilbud som gjelder alle innbyggere.

Den norske kirke vil i overskuelig fremtid ikke ville tilby gravferdsseremonier i helgene, det betyr at et tilbud i praksis vil bli forbeholdt noen grupper, og det vil kunne oppleves i strid med likebehandlingsprinsippet. En eventuell ekstra betaling for gravferd i helgene (der alle ikke nødvendigvis har økonomisk kapasitet) vil også kunne oppleves som brudd på likebehandling.

Andre aktiviteter på gravlunden

I kirkebyggene er det mange aktiviteter på ettermiddag/kveld og i helgene. Lørdag er fastsatt til viselser. Det er også konserter og andre aktiviteter. På søndagene er det gudstjenester og andre arrangement. Det er svært utfordrende å putte inn gravferd i kirkene i tillegg til aktivitetene som skjer i dag. Ved en eventuell utvidelse av gravferdstilbudet kan det skje bryllup, dåp eller andre seremonier samtidig som det skjer en begravelse på gravlunden. For noen kan det muligens aksepteres, men for andre vil det være svært problematisk.

Ro på gravlunden for etterlatte

Gravlunden skal være et fredelig sted for etterlatte, og det legges til rette for å bevare gravlunden som et fredelig sted. For eksempel plasseres urner med god tidsavstand mellom seremoniene, slik at de sørgende får tid til å gjennomføre sine ritualer i fred. Aktiviteter som graving og snøbrøyting, særlig i helgene om vinteren, kan forstyrre denne roen og gjøre at gravlunden ikke lenger føles som et stille sted for etterlatte å sørge.

5.2 Økonomiske konsekvenser av utvidet gravferdstilbud

De økonomiske konsekvensene av å ha åpent lørdag, samt et utvidet tjenestetilbud en ettermiddag (fredag), er skissert under.

I vintersesongen er det også være flere elementer å ta hensyn til:

- Belysning på gravlundene
 - Vinterstid blir det mørkt allerede rundt klokken 15/16, og gravlundene er ikke opplyst. Det er ikke gangbelysning på gravlundene og dette kan påvirke opplevelsen av verdighet for etterlatte.

- Gravemaskinene har lys, og det kan eventuelt vurderes at ansatte bruker hodelykter. Dette kan føre til ekstra bruk av tid da man må være ekstra forsiktig på grunn av mørket og eventuelt glatt underlag.
- Snøbrøyting er et delt ansvar mellom Gravplassetaten og Den norske kirke:
 - Snøbrøyting blir i dag utført med tanke på å opprettholde ro og verdighet for etterlatte som besøker gravene. Gravplassetaten har ikke ansvar for all brøyting rundt en gravlund, og har ikke ansvar for parkeringsplasser og innkjøringen til kirkegården. Den norske kirke har avtaler med private entreprenører for å utføre brøyting på disse områdene.
 - Bygninger og rom må holdes oppvarmet i helgene i tilfelle det arrangeres en gravferd.

5.2.1 Økte kostnader

Gravplassetaten forvalter i dag 20 gravlunder. For å sikre et utvidet gravferdstilbud som dekker hele Oslo på en hensiktsmessig måte, er det i beregningene satt som forutsetning at 10 av de 20 gravlundene må ha åpent på lørdag (utvidet drift). I tillegg forutsettes det at Krematoriet også må ha åpent dersom tilbudet skal være for alle.

Gravplassetaten har vurdert hva lørdagsdrift for 10 gravlunder samt åpent krematorium vil koste. I tillegg har vi sett på hva ekstra åpent på 10 gravlunder og krematorium vil koste fredag ettermiddag.

Åpent på gravlunder (10) lørdager i 7,5 timer gjennom ett år: 8 600 000
Åpent Krematoriet lørdager i 7,5 timer gjennom ett år: 1 130 000,00
Ekstra åpent på gravlunder (10) fredager: 1 150 000 (per time ekstra på fredager gjennom ett år)
Ekstra åpent på Krematoriet fredager: 150 350 (per time ekstra på fredager gjennom ett år)
Kostnader lørdagsåpent 10 gravlunder og krematorium: 9 730 000,00
Kostnader fredagsåpent 10 gravlunder og krematorium, per time: 1 300 350,00

Kostnader i beregningen:

- Lønn arbeider
- Overtid per time
- Andre lønnskostnader
- Antall timer: 7,5
- Antall arbeidere på jobb: 3 (på gravlund), 2 (på Krematoriet).
- OH
- Strøm

Det er tatt utgangspunkt i bruk av overtid, ikke turnusendring, men dette kan ikke benyttes permanent dersom et utvidet tjenestetilbud blir besluttet.

For Krematoriet er det lovpålagt å ha to ansatte på jobb. Det er usikkert om det blir betydelig mer slitasje på ovnene, men det er mulig det vil føre til mer slitasje per kremasjon. Ovnene vil gå lenger/mer, men med samme antall kremasjoner. Det vil være rimeligere å fyre opp ovnene på en lørdag enn det er på en mandag. Ved kremasjon på lørdag er det mulig det blir rimeligere å fyre opp på mandag.

Juridisk er det en begrenset adgang til å ta avgifter knyttet til gravferden. I Gravplassloven følger av § 21 annet ledd at kommunen fastsetter avgifter etter forslag fra gravplassmyndighetene, og at dette begrenser seg til avgifter for bruk av gravkapell, anonym minnelund, navnet minnelund, urnevegg, kremasjon og feste av grav. § 21 åpner altså ikke for avgift for åpning og lukking av grav (for gravlegging av Osloborgere). Dette er understreket i forarbeidene til gravplassloven.

5.2.2 Ekstra kostnader for begravelserbyråer som vil bli belastet etterlatte

I tillegg til økonomiske konsekvenser for Gravplassetaten, vil også aktører som begravelserbyråer ha kostnader i forbindelse med et eventuelt utvidet tilbud.

Virke Gravferd opplever ikke stor etterspørsel etter gravferd i helgene. Å ha beredskap for noe som måtte komme i helgene er kostnadskreven, og byråene som er organisert i Virke Gravferd vil måtte ha en turnusordning. Det nevnes at de fleste byråene har vaktberedskap i dag, men at det er noe annet enn å tilby dette som en fast tjeneste. Andre tjenester for etterlatte som trolig vil få økte kostnader er organist/artist på kveldstid, lokaler med mer. Virke Gravferd tror et tilbud i helgene kan gjøre en begravelse vesentlig dyrere for etterlatte enn i dag.

Begge de to muslimske begravelserbyråene nevner at de vil få ekstra kostnader i forbindelse med å ha ansatte på jobb lørdag (overtid). Muslimsk begravelserbyrå nevner at de i dag opplever at mange velger det rimeligste alternativet når etterlatte for eksempel har valg mellom ulike kistetyper.

Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn mener det ikke skal være dyrere for minoritetsinnbyggere å bli gravlagt, men STL Oslo har ingen spesifikke synspunkter på hvordan eventuelle merkostnader skal fordeles. Det presiseres at det ikke skal være avhengig av den enkeltes lommebok om man har mulighet til å bli gravlagt i tråd med egen religion eller eget livssyn, eller ei. STL Oslo poengterer at det i høy grad vil være opp til de enkelte tros- og livssynsamfunnene å vurdere hvilke konsekvenser eventuelt endrede tidspunkt vil ha for deres egne tilbud. Det nevnes at dersom Oslo kommune innfører et utvidet gravferdstilbud, vil det fortsatt være mulig for tros- og livssynsamfunnene å tilby seremonier kun på dagtid på i ukedagene, hvis de selv mener dette er i tråd med sin lære, tradisjoner eller av rent praktiske forhold.

5.3 Dagens kapasitet hos Gravplassetaten

Befolkningsutviklingen etter alder:

Det forventes en sterk vekst i befolkningen over 80 år, med en dobling fra 2023 til 2043. Dette skyldes at dagens befolkning i disse aldersgruppene er de små mellomkrigskullene, mens det etter hvert er de store etterkrigskullene som blir gamle. Et eventuelt utvidet gravferdstilbud må hensynta dette (Oslostatistikk for 2023-2050).

Arbeidstid

Bemanningen på gravplassene er begrenset de fleste steder og det blir en utfordring om eventuelle kvelds- og helgevakter skal dekkes inn ved at de ansatte jobber skift – da blir det færre i den daglige hverdagsdriften. Gravplassetaten har mange operasjoner der som krever flere personer, det er flere seksjoner som dekker flere gravplasser. Dersom ansatte skal spres mer utover og være færre til hverdags, blir det utfordringer i driften.

Saksbehandling - forlenget frist for gravlegging/kremasjon

Gravplassetatens servicekontor behandler søknader om forlenget frist for gravlegging etter gravplassloven § 13 annet ledd. Forlengelse kan kun innvilges dersom det foreligger tungtveiende grunner. I 2023 var det 185 søknader om forlenget frist for gravlegging eller kremasjon.

Ved et utvidet gravferdstilbud, er det en antakelse om at mange trolig vil velge helg av bekvemmelighetshensyn. Et spørsmål vil da være hvordan dette påvirker antall søknader om forlenget frist. Det er i dag ikke uvanlig at søknader om forlenget frist er begrunnet med manglende kapasitet i ønsket seremonilokale og/eller ledig tid for gravlegging på ønsket gravplass. Det er derfor relevant å spørre hvordan slike søknader vil håndteres dersom det oppstår kapasitetsutfordringer på lørdager, og om dette kan føre til en økning i antall søknader om forlenget frist for gravlegging eller kremasjon på grunn av begrenset tilgjengelighet på lørdager.

6 Mulige alternativer og anbefaling

Prinsipielt foreligger følgende scenarier:

1. *Videreføre dagens gravferdstilbud*

2. *Tilby gravferd i helgene basert på særlig religiøs/behov:*

- Fordeler/utfordringer:

o Fordeler:

- Avgrenser ressurspådraget
- Imøtekommer behovet for rask begravelse, som er viktig for enkelte tros- og livssynssamfunn
- Legger til rette for likeverdige tjenester

o Utfordringer:

- Det er motforestillinger mot eventuell forskjellsbehandling etter kultur/religion i tros- og livssynssamfunnene som er forespurrt, samt hos de to muslimske begravelsesbyråene
- Forskjellsbehandling - selv motivert i kulturelle ulikheter, vil kunne gi grobunn for sterke motforestillinger/konfliktlinjer også i befolkningen, og være i strid med kommunens egne retningslinjer for likebehandling

3. *Tilrettelegge for gravferd i helgene for alle.*

- Fordeler/utfordringer:

o Fordeler:

- Styrker gravferdstilbudet uten å forskjellsbehandle tros- eller livssynssamfunn

o Utfordringer:

- Kostnadskrevende for Gravplassetaten og begravelsesbyråer
- Begravelsesbyråer vil i praksis bli «tvunget» til å legge om/utvide praksis
- Vil i praksis kunne gi et ulikt tilbud. Kirkerom er i dag stort sett fullt belagt i helgene med konfirmasjoner, bryllup, dåp og konserter på kveldstid. Den norske kirke har uttalt at de foreløpig ikke har planer om å tilby lørdagsgravferder. Det påpekes at dersom gravferd på lørdager etableres i et visst omfang, vil det få nokså store konsekvenser for Den norske kirke. Særlig økonomisk, men mange prester og organister vil trolig mene at dette er en ikke ønskelig endring i arbeidstidsstrukturen. Andre livssynssamfunn vil trolig kunne tilpasse enklere.
- Vil trolig drive en større andel av gravferder mot helgene, da dette oppleves som enklere/mer praktisk for de etterlatte og gjester. Dette vil igjen kunne medføre sprengt kapasitet i helgene som i praksis kan gi lengre – ikke kortere – tid fra dødsfall til gravferd i endel tilfeller.

Anbefaling:

Det er ikke mulig å gjennomføre gravferd i helgene for alle tros- og livssynsamfunn på en tilfredsstillende og verdig måte innenfor Gravplassetatens nåværende budsjett. Gravferd i helgene er derfor ikke noe Gravplassetaten kan anbefale innenfor dagens rammer.

